

Els boscos

(ALDC, VIII, 1888. El *bosc*/Els *boscos*)

L'objectiu d'aquest mapa i comentari és cartografiar el morfema de pl. del mot *bosc*, que, per a uns, és der. d'una base preromana *BOSKO-, probablement indoeuropea (DECat), i per a altres, seria d'origen germànic, probablement del fràncic *BOSK- (DHLF); el mot, que no va tenir mai com a concurrents els mots llat. SILVA, NEMUS i LUCUS (aquest supervivent en topònims com *Lluc*, *Llucmajor*), ja apareix, llatinitzat, en un doc. de l'any 946 ("in ipso boscho de Borrello", DECat).

El pl. de *bosc* és d'ús poc freqüent ("no se gaste" 136); d'aquí que en algunes enquestes se substituï el mot per *fosc* 71, 163, 169, 172 (pl. *fosc*s/*fosc*os), d'estructura semblant, es notés l'absència del mot ("antiguament no se dibe" 125) o que la resposta fos sintagmàtica (alg. *bosc assai* 85).

El pl. tradicional s'ha format amb l'addició d'una -s, *boscs*, conservat en val. (doc. *boschs*, Martí Gadea, 1915), alterat en *bots* en mall., a través de **bosts* (< *boscs*), per una doble assimilació de -scs > -sts > -ts, pròpia d'aquell dialecte (com *tests* > *tets*, *posts* > *pots*). Més tard, el morfema es va substituir per -os, com *ossos*, *cossos*, que, per assimilació a la o tònica dels anteriors *osses*, *cosses*, van estendre's a pràcticament tot el Principat, amb la Catalunya del Nord, sota la var. *boscos*. *Bosquis* 7, de Formiguera, ha incorporat

el lexema de pl. de l'oc. El cast. *bosques*, on *bosque* ha estat d'influència cat. o oc., ocupa punts de frontera amb l'arag. i el cast., pronunciat també *bosqu*[ə]s 12, 65. *Bossos* 148 deu ser el pl. de *bos* 93, que trobem en aquest punt ribagorçà, amb reducció de -sc > -s.

També s'han registrat altres lexemes, amb caràcter col·lectiu (*arbolat* 183 ← cast. *arbolado*; *abreda* 26, *albreda* 43; *marina* 71, 82; *garriga* 77, 80, d'origen preromà), a voltes d'una espècie concreta (*auzinar* 73, de *alzina* < ILLICINA; *pinar* 94, 137, 177, de *pi* < PINUS; *carrascal* 149, de *carrasca*), o amb transposició metonímica (*tossal* 125, *to[θ]al* 132, pròpiament 'monticle', der. de *tossa*, d'origen incert, potser preromà; *bac/baga* 'part de la muntanya o no toca o toca poc el sol' 30 < OPĀCU, -A 'fosc, a l'ombra', que pot rebre un determinant: *bac de pins* 30).

La distribució dels tipus de pl. és semblant a la de *tristos* (veg. mapa 1200).

L'actitud de la normativa ha estat aquesta: admissió sempre de *fosc*s, equiparable a *boscs*, que el DOrt, 1917 considera arcaic, marca no recollida en les edicions del DG1, 1932 i del DIEC, però que la PEOLC *Morfologia* considera d'àmbit general, juntament amb *fosc*os (*boscos*), proposta referendada per la GIEC (pàg. 180).

